

AZ ALFÖLD VÍZGAZDÁLKODÁSI HELYZETÉNEK ÉRTÉKELÉSE AZ EURÓPAI UNIÓ VÍZÜGYI KERET-IRÁNYELVE SZEMPONTJÁBÓL

*Dr. Ijjas István**

Az Európai Uniónak új vízgazdálkodási politikája van és ennek végrehajtásához most készül az egyik legfontosabb eszköz, a Vízgazdálkodási Keretirányelv, ami tulajdonképpen az Európai Unió vízgazdálkodási keret-törvénye lesz és a hozzá kapcsolódó egyéb vízgazdálkodásra vonatkozó irányelveivel együtt az EU vízgazdálkodásra vonatkozó jogrendszerét fogja alkotni.

Az EU Vízgazdálkodási Keretirányelv-tervezete, pontosabban: az Európai Közösségek Bizottsága vízgazdálkodási politikára vonatkozó Keretirányelv tervezete évek óta készül. Az 1999. november 30-án megjelent tervezet az Európai Parlament és Tanács ún. „első olvasatának” eredménye. A „második olvasatot” a közlemények szerint 2000. elején fogják befejezni. Ez azt jelenti, hogy a *Keretirányelvet 2000 végéig nagy valószínűséggel elfogadják*. Ez különösen fontossá teszi a Keretirányelv alapos tanulmányozását és akcióterv kidolgozását a Keretirányelv hazai bevezetéséhez.

Ha csatlakozunk az Európai Unióhoz, a vízgazdálkodással kapcsolatos szabályozások 30–40%-a EU szabályozás lesz, és a szabályozások fennmaradó 60–70%-a lesz hazai szabályozás. A vízgazdálkodásban célszerű messzemenően figyelembe venni az Európai Uniónak a vízgazdálkodással kapcsolatos környezeti célkitűzéseit, mert ezek az európai állampolgárok és az élővilág számára kívánnak tiszta és egészséges, fenntartható környezetet, illetve vízállapotokat biztosítani. Az Európai Unió irányelveit akkor is célszerű lenne követnünk, ha nem kívánnánk csatlakozni az Unióhoz, hiszen a magyar állampolgárok és a hazai élővilág számára is legalább olyan jó minőségű környezeti állapotot kell biztosítani, mint az Európai Unió állampolgárai számára biztosítanak.

A vízgazdálkodásra vonatkozó EU irányelvek jelentős része már jelenleg is érvényben van. A bennük szereplő előírások alkalmazása az EU tagállamok számára kötelező és az újonnan csatlakozó államok számára is kötelező lesz. A fennmaradó részt az EU Vízgazdálkodási Keretirányelv tervezete tartalmazza, és a tervezet hatálybalépése után fog kötelezővé válni. A csatlakozási tárgyalások megkezdésekor az EU képviselői felhívták a figyelmet arra, hogy annak ellenére, hogy a Keretirányelv még nem érvényes, a csatlakozásra készülő országok legfontosabb feladata a vízgazdálkodás területén a Keretirányelv előírásai bevezetésének előkészítése.

A Vízgazdálkodási Keretirányelv tervezetét mérföldkönek tekintik az Európai Unió vízgazdálkodásában és világviszonylatban is úttörő, példaértékű dokumentumot jelent. Az európai vízgazdálkodással és vízi-környezetvédelemmel foglalkozó szakmai körök Keretirányelv „lázban égnek”, alig van olyan vízgazdálkodással

*Dr. Ijjas István, tszv. egyetemi tanár BMGE Vízépítési és Vízgazdálkodási Tanszék, Budapest.

foglalkozó fórum, ahol ne lenne súlyponti téma a Keretirányelv, vagy annak valamilyen részlete és a nemzetközi szakmai-tudományos fórumokon is nagyon gyakran napirendre kerül valamilyen formában. A Keretirányelv az Alföld vízgazdálkodásában is jelentős szerepet fog játszani.

Hazánknak rendkívül gazdag, hosszú időre visszatekintő vízgazdálkodási tapasztalata van, amely mindig figyelembe vette a legfontosabb nemzetközi irányzatokat és tudományos, műszaki-fejlesztési eredményeket. Az Európai Unióhoz való csatlakozás azonban minőségileg is másfajta nemzetközi kapcsolatot jelent majd a vízgazdálkodás területén. Államok olyan egyesülésének leszünk tagjai, ahol közös elvek alapján és közös szabályozással kívánják megoldani minden olyan feladatot a vízgazdálkodás és a vízi környezetvédelem területén, amit a tagállamok állampolgárainak érdekében közösen célszerű megoldani (ez az Európai Unió új vízgazdálkodási politikája egyik fontos alapelveként – a „szubszidiaritás” elvének – következetes alkalmazását jelenti).

Hazánk egész területe nemzetközi vízgyűjtőn fekszik és a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezéshez kiválasztott vízgyűjtő egységeknek is több mint a felének a vízgazdálkodása határon áterjedő hatásokból származó problémák megoldását igényli. Az Európai Unióhoz való csatlakozás számunkra különösen fontos, mert az EU vízgazdálkodási szabályozása nagymértékben megkönnyíti a határon áterjedő hatásokból származó problémák megoldását.

Rendkívüli jelentősége lesz az EU csatlakozásnak abban is, hogy a vízgazdálkodás problémáit 15–20 ország kutatás-fejlesztéssel foglalkozó szakembereivel összefogva kell, illetve lehet majd megoldanunk. Bármennyire is jól képzettek és nagy tudásúak a magyar vízgazdálkodási szakemberek, természetesen nem lehetnek versenyképesek minden területen az EU tagállamok rendkívül nagy szellemi potenciáljával.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás a vízgazdálkodás területén nagy előnyökkel jár majd hazánk számára, azonban azt is jelenti, hogy a csatlakozás során igazodnunk kell ahhoz, amit a jelenlegi 15 tagállam a vízgazdálkodási szabályozás egységesítésével kapcsolatban elhatároz, illetve a csatlakozás után el kell fogadnunk azt, amit a jövőben kibővülő EU tagállamaival közösen el fogunk határozni. Ehhez meg kell tanulnunk a vízgazdálkodás területén európai szinten gondolkodni, ami azt jelenti, hogy meg kell értenünk más EU tagállamok problémáit, át kell vennünk olyan alapelveket és fogalmakat, amelyek a magyar szakértők számára eleinte szokatlanok lesznek és természetesen el kell majd fogadtatnunk az EU tagállamokkal olyan alapelveket és fogalmakat, amelyek a hazai vízgazdálkodás sajátos problémáinak megértéséhez és megoldásához szükségesek.

A Keretirányelv-tervezet bevezetésének előkészítése az EU tagállamok szakemberei számára is nehéz feladatot jelent, a Keretirányelv bevezetésével kapcsolatos együttműködésekbe való bekapcsolódásunk lehetővé teheti azt, hogy aktívan részt vegyünk a feladatok megoldásában és az EU tagállamok szakértőivel közösen készítsünk fel a Keretirányelv-tervezet bevezetésére.

A Keretirányelv-tervezet egyik leglényegesebb jellemvonása és nemzetközi szempontból is újdonsága az, hogy jogilag elő kívánja írni azt, hogy a vízgazdálkodást a vízgyűjtőkre építve és vízgyűjtő szinten koordinálva kell megoldani. A Keretirányelv-tervezet a szubszidiaritás elvére épül és nem helyettesíti a tagállamoknak a víz- és vízi környezetgazdálkodás teljes területére vonatkozó jogrendszerét. Csak olyan kérdéseket szabályoz EU szinten, amelyeket az emberi élet és egészség, az élővilág egészséges állapota és az EU gazdaságpolitikai elvei megkívánnak. Azoknak a kérdéseknek a szabályozását, amelyek az európai állampolgárok érdekei szempontjából kedvezőbben szabályozhatók a tagállamok szintjén, vagy helyi szinten, a tagállamokra bízta.

A Keretirányelv előírásainak megfelelően a vízgazdálkodás vízgyűjtő egységekre (kerületekre) épülő koordinálásának és a vízgyűjtő kerületekre épülő vízgyűjtő-gazdálkodási tervezésnek a legfontosabb intézményi illetve szervezési alapfeltételei:

- a) a vízgyűjtő kerületek és nemzetközi vízgyűjtő kerületek kijelölése,
- b) a vízgyűjtő kerület szintű koordinációt és tervezést biztosító és megvalósító szervezet és intézményi kapcsolatok kialakítása.

A vízgyűjtő kerületek kijelölése Magyarországon megtörtént, a kijelölt területek elvileg megfelelnek a Keretirányelv-tervezet előírásainak. Az előfordulhat azonban, hogy több kerületről összefoglaló jelentést kell majd készíteni az EU számára vagy egyes kerületeket össze kell vonni. A vízgazdálkodásnak Magyarországon jól kialakult és a vízgyűjtőkre épülő szervezete van, ezen a területi megoszláson a Keretirányelv bevezetése miatt nem kell és nem is célszerű változtatni.

Sok vita folyik arról különböző nemzetközi és hazai fórumokon, hogy mekkorák legyenek az EU Keretirányelv szerinti vízgyűjtő gazdálkodási tervezés területi egységei. Van olyan vélemény, hogy az egész Duna vízgyűjtőjére egy tervet kell készíteni és vannak olyan vélemények is, hogy Magyarország területére összesen hármat, egyet a Duna közvetlen vízgyűjtő területére, egyet a Tisza és egyet a Dráva hazai vízgyűjtő területére.

A cianid szennyezés és az árvíz miatt egyes szakértők az egész Tisza-völgyet kívánják a vízgyűjtő-gazdálkodás egységéül választani. Nagy hiba lenne, azonban ha a kérdést elhamarkodottan és esetleg valamiféle jogi alapon döntenék el. A vízgyűjtő gazdálkodási tervezésnek ugyanis az a célja, hogy a lehetséges leghatékonyabb módszerek alkalmazásával lehetővé tegye az EU új vízgazdálkodási politikájának a megvalósítását, a társadalom vízzel kapcsolatos igényeinek kielégítését úgy, hogy közben az európai vizek jó fizikai, kémiai és ökológiai állapotba kerüljenek. A vízgyűjtő gazdálkodási tervezés területi egységeit, a vízgyűjtő kerületeket, úgy kell megválasztani, hogy az előbbi célkitűzéseket a leghatékonyabban érjük el.

Vannak olyan problémák, amelyeket a tengerek vízgyűjtőjén, illetve a nagy folyók teljes vízgyűjtőjén végzett, koordinált vízgazdálkodással lehet elérni. Ilyen például esetünkben a Fekete-tenger védelme egyes, a tengerre veszélyes, a tengerbe ömlő nagy folyókból (például esetünkben a Dunából) a tengerbe kerülő szennyezések kedvezőtlen hatásaival szemben (ilyenek például a nitrogén és a foszfor).

Sok olyan vízgazdálkodási probléma van azonban, amely megoldását teljesen értelmetlen lenne a Fekete tenger, az egész Duna vagy akár az egész Tisza vízgyűjtőjére készülő vízgazdálkodási terv alapján elvégezni. A vízgazdálkodási problémák legnagyobb részét a jelenlegi nemzetközi tendenciák és a hazai feltételezések és tapasztalatok szerint is 2000–5000 km² nagyságú vízgyűjtő kerületekre készülő vízgyűjtő gazdálkodási tervek alapján célszerű megoldani. Ritkán lakott, gazdaságilag kevésbé kihasznált, nehezen részekre osztható, egységesen kezelhető vízgyűjtők esetén ennél sokkal nagyobb terület egységek választása is indokolt lehet, azonban Magyarország esetében erre nehéz példát találni.

A jelenlegi hazai vízgyűjtő kerületi felosztáson mégis el kell gondolkodni, mert a kiválasztott 35 vízgyűjtő kerület figyelembevétele lehet, hogy nehézségeket fog okozni az EU Keretirányelv bevezetésekor. Ha 35 vízgyűjtő kerületi bizottságot kell létrehozni, ez azt jelenti, hogy egy-egy vízügyi igazgatóság vagy környezetvédelmi felügyelőség 3–4 vízgyűjtő kerület esetén is illetékes hatóság lehet, tehát ennyi vízgyűjtő kerületi bizottságba kell képviselőt delegálnia, illetve ennyi vízgyűjtő kerületi bizottság titkársági feladatait kell ellátnia.

A hazai vízgyűjtő kerületek legnagyobb része nemzetközi vízgyűjtő terület része. Ez is fokozza a nehézségeket túlságosan nagy számú vízgyűjtő kerület kijelölése esetén. A nagyobb térségek, régiók és az egész ország vízgazdálkodási politikáját a vízgyűjtő kerületek tervei alapján kell kialakítani és az EU Bizottság számára is a vízgyűjtő kerületekben összegyűjtött információkat, kidolgozott jelentéseket és terveket kell megküldeni. Ezért meggondolandó egyes vízgyűjtő kerületek összevonása.

A vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés alapegységéül az Alföldön kiválasztott részvízgyűjtők fontos jellemzője, hogy jelentős részük nemzetközi vízgyűjtő része és a legtöbb vízgyűjtő kerület vízgazdálkodása sok szomszédos hazai vízgyűjtőtől függ és a felszínalatti vízgyűjtők határai jelentős mértékben eltérnek a felszíni vízgyűjtők határaitól. Az alföldi vízgyűjtő kerületek különleges sajátossága az is, hogy a vízgyűjtő kerületek legnagyobb része mesterséges vízgyűjtő, azaz nem természetes vízgyűjtő határoktól függ az, hogy a víz merre folyik le és hogyan gyülekezik össze a területen, hanem attól, hogy milyen vízelvezető műveket és szivattyútelepeket épített és működtet az ember és ezeket hogyan tartja karban. Ezek a jellemzők a Keretirányelv különleges értelmezését igénylik.

A Keretirányelv a vízgazdálkodással kapcsolatban Magyarország és az Európai Unió tagállamai számára is sok újdonságot tartalmaz. A legfontosabb újdonságok a következők:

- közös ökológiai célkitűzések bevezetése,
- törekvés a határokon átnyúló egyesített vízgyűjtő-gazdálkodási rendszerek kialakítására,
- egységes szempontok alapján végzett vízgyűjtő gazdálkodási tervezés előírása az EU egész területére,
- integrált felszín alatti és felszíni vízgazdálkodás,
- alap- és kiegészítő módszerek alkalmazása a környezeti célok elérése érdekében,
- költség-visszatérülés elvének alkalmazása,
- az új célkitűzéseknek megfelelő monitoring és adatgyűjtés.

A Keretirányelv záros határidőn belül előírja az európai vizek jó állapotba helyezését és megfogalmazza azt, hogy ez mit jelent. A felszíni vizek esetén a Keretirányelv-tervezet ökotípusokat ad meg, ami az európai ökorégió-rendszerbe illesztést jelent. Ez a rendszer Európát 25 régióra osztja a vízi élővilág alapján, és ezek közül Magyarország a „Magyar Alföld”, a „Kárpátok” és a „Középső magas területek” régiókba tartozik. A Magyar Alföld tehát az EU osztályozása szerint külön ökorégiót jelent, ami a víztestek ökológiai értékelésében lehetőséget ad az alföldi különleges sajátosságok érvényesítésére.

A nemzetközi vízgazdálkodásban hazánknak gazdag tapasztalata van. Az EU számos tagállamában csak most dolgozzák ki azokat a módszereket, amelyeket mi évtizedek óta alkalmazunk. Angol szakértők jönnek ide – nyerik el a PHARE pályázatokat – és akarnak megtanítani bennünket arra, hogyan kell megoldani a problémákat a nemzetközi vízgyűjtőkön, holott Angliában egyetlen nemzetközi szárazföldi vízgyűjtő sincs. Ettől függetlenül természetesen nem szabad elégedettnek lennünk, mert nagyon sok problémát kell megoldanunk a nemzetközi vízgazdálkodás területén és ebben az EU és a különböző nemzetközi szervezetek egyezményei, ajánlásai és módszerei nagy segítséget jelenthetnek. Különösen fontos az EU vízgazdálkodási Keretirányelve, amely jogilag teszi kötelezővé az EU tagállamok számára a vízgazdálkodás közös koordinációját és tervezését a nemzetközi vízgyűjtőkön.

Ha EU tagállam leszünk, ez sok nemzetközi vízgazdálkodási problémánkra megoldást hoz majd, mert az EU tagállamokra vonatkozóan kötelező lesz az EU előírások végrehajtása, azok az államok pedig, amelyek még nem tagok, de azok szeretnének lenni, feltehetően igyekezni fognak eleget tenni az EU követelményeinek, hogy ezzel igazolják felkészültségüket az EU tagságra. Különösen fontos mindez az Alföld vízgazdálkodása szempontjából, amely mennyiségi és minőségi szempontból is nagymértékben függ attól, hogy mi történik a felettünk lévő országokban.

Magyarországnak minden szomszédos országgal jelentős hagyományokkal rendelkező kétoldalú határvízi egyezménye és az ennek végrehajtását, érvényesítését végző jól kialakult szervezete van. Az egyezmények szinte a vízgazdálkodás minden területére kiterjednek, így nagyon jó alapot biztosítanak az EU Keretirányelv szerint előírt Nemzetközi Vízgyűjtő Kerületek kialakítására és a vízgazdálkodás nemzetközi koordinációjára és tervezésére a nemzetközi vízgyűjtő kerületen belül. A kétoldalú határvízi egyezmények végrehajtására létrehozott különböző testületeknek a KöViM, az OVF és a vízügyi igazgatóságok képviselői mellett a KöM és a környezetvédelmi felügyelőségek képviselői is tagjai, így a többi illetékes hatóság képviselőinek bevonásával, új intézmények létrehozás nélkül, könnyen kialakíthatók az EU Keretirányelve szerint szükséges nemzetközi vízgyűjtő kerületi bizottságok.

VÍZGYŰJTŐ GAZDÁLKODÁSI TERVEZÉS

Az OVF irányításával az illetékes vízügyi igazgatóságok – az 1997-ben jóváhagyott tervezési irányelvek alapján – az alábbi alföldi, illetve az Alföldhöz csatlakozó vízgyűjtő tervezési egységek vízgyűjtő-gazdálkodási terveit készítették el:

- a Kígyós–Igal–Ferenc tápcsatorna vízgyűjtő,
- a Maros vízgyűjtő,
- a Lónyai Főcsatorna vízgyűjtő, továbbá
- a Sajó–Bódva vízgyűjtő.

A fentiekén kívül – OVF megbízás alapján – befejezésre került a Hortobágy-Berettyó vízgyűjtő-gazdálkodási terve, amely PHARE program támogatásával készült, valamint az OVF tervezési programjától függetlenül, holland irányítással és finanszírozással elkészült a Hernád vízgyűjtőjének a vízgyűjtő-gazdálkodási terve.

Időközben az EU új vízgazdálkodási politikát alakított ki, amely végrehajtásának legfontosabb eszköze a vízgazdálkodási Keretirányelv és az EU egész területére készülő vízgyűjtő-gazdálkodási tervek lesznek. Mindez azt igazolja, hogy Magyarországon nagyon korszerű gondolkodással, az EU-val azonos időben, illetve azt néhány évvel megelőzve kezdtük meg az egész ország területére kiterjedő vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés megvalósítását. Összességében megállapítható, hogy a megkezdett vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési munka eredményes volt és folytatása feltétlenül indokolt. A tervezést az EU irányelvekkel összhangban lévő tervezési irányelvek alapján kell végezni, a realitások figyelembevételével. Ezért az OVF javaslatot dolgoztatott ki az EU irányelveivel összhangban lévő tervezés irányelveire.

A hazai vízgyűjtő gazdálkodási tervezés korszerű, integrált vízgazdálkodási szemlélet alapján indult be. Az EU Keretirányelv szellemének is sok vonatkozásban megfelelőnek az eddig elkészült tervek. Azt azonban fontos megállapítani, hogy a hazai tervezési irányelvet alaposan át kell dolgozni és ki kell egészíteni, mert az irányelv a vízgazdálkodásnak elsősorban azokra a feladataira helyezi a fő hangsúlyt, amelyekre vonatkozó szabályozást a Keretirányelv a tagországokra bízta és nem foglalkozik, vagy csak másképpen vagy csak nagyon érintőlegesen a hazai tervezési irányelv több olyan feladattal és témakörrel, amelyek a Keretirányelvben szerepelnek.

A VÍZGAZDÁLKODÁS „ALFÖLDI DIMENZIÓI” KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A KERETIRÁNYELVRE

Az Alföld Magyarország jellegzetes klimatikus, földrajzi és gazdasági régiója, ezért külön programokban foglalkoztak az Alföld társadalmi-gazdasági problémáinak megoldási lehetőségeivel. Vízgazdálkodási szempontból is vannak az Alföldnek egyedi sajátosságai, amelyeket a következőkben a vízgazdálkodás „*alföldi dimenzióinak*” nevezünk (a vízgazdálkodásnak azok a problémái, feltételei és feladatai, amelyek csak az Alföldön jelentkeznek, vagy csak az Alföldön jelentkeznek jelentősebb mértékben és amelyek az egész Alföldre, vagy annak jelentős részére érvényesek). Ezek az „alföldi dimenziók” az Alföldre eső vízgyűjtő gazdálkodási egységek vizsgálatakor és az EU csatlakozási tárgyalások során is rendkívül fontosak, hiszen egyedi, más európai országban és más hazai területen nem vagy csak kis mértékben jelentkező „dimenziók”, amelyek különleges szemléletmódot és megoldásokat tesznek szükségessé.

Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy a hazánk vízgazdálkodási problémáival foglalkozó külföldi szakértők számára a legnehezebben megérthető magyar sajátosságok közé tartoznak az Alföld „vízgazdálkodási dimenziói”. Sok esetben olyan módszereket akarnak alkalmazni az Alföld vízgazdálkodási problémáinak megoldására, amelyek az „alföldi dimenziók” miatt nem, vagy csak rossz hatékonysággal alkalmazhatók. Így az „alföldi dimenziók” külön vizsgálata az EU csatlakozás szempontjából is fontos. Vannak esetek, amikor úgy tűnik, hogy a hazai szakértők sincsenek kellő mértékben tekintettel ezekre a „dimenziókra”.

A vízgazdálkodásnak a Keretirányelv alkalmazása szempontjából legfontosabb „alföldi dimenziói” a következők:

- Az Alföld területének legnagyobb része mesterséges vízgyűjtő terület, amelyről a víz mesterséges „vízkormányzó” művek (csatornák, „kettősműködésű” csatornák, közbenső és torkolati szivattyútelepek, zsilipek, szükségtározók stb.) segítségével vezethető el. Így a vízgyűjtő területek határai is mesterségesen alakulnak ki. A területrészekről a víz abba a befogadóba és annyi idő alatt távozik, ahogyan ezt a mesterséges művek üzemeltetői szabályozzák, vagy ahogyan ezt a vizet befogadó természetes vízfolyások lehetővé teszik. Ez a Keretirányelv egyes előírásainak különleges értelmezését teszi szükségessé.
- Az Alföldön van Magyarország és Európa legnagyobb folyó menti ártere és árvízvédelmi rendszere és legnagyobb, a mesterséges művek nélkül lefolyástalan mélyterülete. Hasonlóan nagyok az árvíz által veszélyeztetett területek Hollandiában, azonban ott a körülmények általában mások: nemcsak a folyók árvizei, hanem a tengerár is veszélyezteti a területeket, illetve nagy területeken a töltések állandóan magas vízszintet tartanak, mert a folyók menti területek állandóan mélyebben vannak, mint a tenger szintje, illetve a folyók vízszintje. Előbbiek következtében a Keretirányelvet sok szempontból a hollandokhoz hasonlóan kell értelmezni, több szempontból azonban a lényegesen eltérő alföldi sajátosságok figyelembevételével.
- Az árvíz- és belvízvédelmi rendszerek nélkül az Alföld jelentős részét időszakosan vagy állandóan víz borítaná. Az Alföld vízgyűjtőterületeinek jelentős része belvízrendszerekre és ezeken belül belvíz-öblözetekre tagolódik és a területi vízgazdálkodás egyik legfontosabb feladata ezeken a területeken a vizek elvezetése a „vízkormányzással”, illetve „belvízkormányzással”, aminek különleges, a Keretirányelv által csak közvetve érintett feltételei és alapelvei vannak.
- A vízkormányzás sok esetben azt jelenti, hogy egyes területekről a körülményektől függően különböző irányokba, különböző befogadókba vezetik el a vizet, azaz a vízgyűjtő területek határai a körülményektől függően változnak, nem ritka az, hogy egyes főcsatornáknak az egyik időszakban az egyik irányba, a másik időszakban az ellenkező irányba vezetik el a vizet. Sok az Alföldön az ún. kettős-működésű csatorna, amelyekben száraz időszakokban öntözővizet, nedves időszakokban pedig belvizet vezetnek. A „belvízkormányzás” (például a víz visszatartása a területen akkor, ha erre lehetőség van) jelentős eszköz az élővilág (a vizenyős területek) és a mezőgazdaság vízigényeinek kielégítésében.

- Az Alföld különleges, mesterséges vízelvezető hálózata és öntözőcsatorna rendszere, a Tisza és mellékfolyói menti holtágak és a területen lévő vízenyős területek sokféle céllal hasznosíthatók és változatos vízi élőhelyek lehetnek, ami nagy értéket jelenthet a helyi lakosság és az egész ország számára akkor, ha a vízkormányzást a vízkárelhárítás, az öntözés (halastó gazdálkodás) és a víztestek valamint a vízparti élőhelyek ökológiai igényeinek figyelembe vételével végzik. Nemzetközi viszonylatban is említésre méltó példa a mesterségesen kialakított, szabadidő-eltöltési szempontból, regionális és egyre inkább nemzetközi szempontból is nagy jelentőségű, gazdag, változatos, természetközeli élővilágú Tisza-tó.
- Az ország csapadékban legszegényebb területei az Alföldön vannak, sok évben nagy területeken nulla vagy nagyon kis értékű a lefolyási tényező, ami miatt sok vízgyűjtőrészről nem származik saját hasznosítható vízkészlet és ami jelentős mértékben befolyásolja a kialakuló vízminőségi folyamatokat is (nincs lefolyás, ami a nem-pontszerű szennyező-forrásokból származó szennyező anyagokat a felszíni vizekbe mosná). A vízelvezető csatornák sajátossága az Alföldön a kis fenékesítés, ami gyakorlatilag nagyon sok esetben nullának tekinthető. Mindez a Keretirányelv és a hozzá kapcsolódó EU irányelvek különleges értelmezését igényli.
- Az Alföldön jelentkező felszíni víz igények kielégítésére felhasználható saját (a vízgyűjtőn keletkező) vízkészlet minimális, ezért a vízigényeket más területekről érkező vízzel, illetve vízáttárolással kell kielégíteni. Az Alföld vízgazdálkodása mennyiségileg és minőségileg is jelentős mértékben függ a Tisza vízgyűjtő-területén felettünk lévő országoktól. A mennyiségi függőség száraz időszakokban sokkal nagyobb, mint az ország egyéb területein. A vízgazdálkodással kapcsolatban a jövőben várható igények nagymértékben emiatt rendkívül bizonytalanok. Sok vita folyik arról, hogy a vízzel kapcsolatos igények kielégítéséhez szükség lesz-e és mikor valamilyen újabb, nagyobb vízgazdálkodási beavatkozásra (pl. vízáttárolás a Duna-völgyből a Duna–Tisza csatorna megépítésével, nagyobb vízepítési létesítmények a víz eljuttatásához a Duna–Tisza közti hátság különböző részeire, nagyobb tározó létesítése stb.). A Keretirányelv előírásai szerint végzett nemzetközi vízgyűjtő gazdálkodás és vízgyűjtő gazdálkodási tervezés sokat fog segíteni ezen a területen.
- Előbbiekből látszik, hogy a vízügyi államigazgatás helyi szerveinek és a vízgazdálkodásban illetékes más államigazgatási intézményeknek és az operatív vízgazdálkodási feladatok megoldásában résztvevő különböző állami, önkormányzati, társulati és egyéb szervezeteknek is sok olyan különleges feladatot kell megoldaniuk, amelyek az ország Alföldön kívüli területein és az EU tagállamokban csak kisebb mértékben vagy egyáltalán nem jelentkeznek.
- Nagy területeken jellemző az Alföldön a talajvízszint süllyedés, ami jelentős mértékben a talajvíz készletek túlhasználatának a következménye. Alapos magyarázatot kell majd adni a Keretirányelv szerint arra vonatkozóan, hogy miért nem lehet egyes területeken (például a Duna–Tisza közti hátságon) az optimálisnak tartott felszínalatti víz állapotokat visszaállítani, illetve fenntartani.

- Az ivóvíz-minőségű vízigények kielégítése az Alföldön legnagyobb részben a mélyebben fekvő víztartókból történik. Jelentős mennyiségben használnak az ivóvíz minőségű vízigények kielégítésére olyan felszínalatti vízkészleteket, amelyek természetes eredetű arzéntartalma az EU tervezett új ivóvíz-minőségi jogszabályában megengedett értéknél nagyobb. Az EU csatlakozásról folytatott tárgyalásoknak ez az egyik kulcskérdése.
- Közel százötven nagyobb holtága van a Tiszának, amelyek gazdag élővilága és esztétikai értéke sokféleképpen hasznosulhat a jövő nemzedékei számára. A Keretirányelv ennek biztosítására sok fontos előírást tartalmaz.
- Az Alföldön van országos viszonylatban a legtöbb illegális, ellenőrizetlen illetve ellenőrizhetetlen vízhasználat. Ezeket a Keretirányelv szerint fel kell számolni.
- A területre jellemző a mezőgazdasági termelés nagy súlya a többi gazdasági ágazathoz viszonyítva, ami a területet különösen érzékennyé teszi az EU csatlakozás várható hatásaira.
- Az alföldi agglomerációk szerkezete olyan, hogy nem lehet a teljes lakásállományt a szennyvízcsatorna hálózathoz kapcsolni, hanem a települések egyes részein szakszerű közműpótlókkal kell a szennyvízelhelyezést megoldani. A szennyvizek befogadói nagyon sok esetben belvízcsatornák, ami egy sor új problémát vet fel. Ezekre az esetekre a Keretirányelv előírásait értelmezni kell.
- Az Alföld egyes részei az ország gazdaságilag és infrastruktúrában elmaradottabb területei közé tartoznak. Az Alföld egyes vízgazdálkodási problémáit csak nagy költségráfordítással lehet megoldani, gondos mérlegeléssel kell eldönteni azt, hogy mekkora az állami támogatás célszerű mértéke, figyelembe kell venni azt, hogy, ami az egyik állampolgár vagy társadalmi csoport számára támogatást, az a másik állampolgár, illetve társadalmi érdekcsoport számára általában adófizetési kötelezettséget jelent. A hazai vidékfejlesztési koncepció szerint is meg kell szüntetni az egyes országrészek fejlettsége közötti különbségeket és ezt már most is és csatlakozásunk után az EU még jelentősebb mértékben támogatni fogja.